

Історія та теорія освіти та педагогічної науки

Питання до іспиту

1. Характеристика історії педагогіки як науки, її предмет та загальнокультурне значення.
2. Становлення історії педагогіки як науки та етапи її розвитку.
3. Загальні риси розвитку освіти у стародавніх цивілізаціях. Освіта у Стародавній Греції та Стародавньому Римі.
4. Зародження християнської традиції в освіті.
5. Освіта у середньовічному суспільстві. Церковні школи. Схоластика.
6. Європейські університети епохи середньовіччя: Болонський, Паризький, Саламанкський та інші.
7. Освіта в епоху Ренесансу, Гуманізму та Реформації.
8. Видатні педагоги-гуманісти В. де Фельтре, Ф. Рабле, М. Монтень, Л. Вівес та їх ідеї.
9. Постать Я. Коменського. Коменіана.
10. Розвиток педагогічної думки у XVII – XVIII ст.
11. Освіта в епоху Просвітництва.
12. Постать Г. Песталоцці та його педагогічна теорія.
13. Видатний український просвітител Г. Сковорода.
14. Освіта та педагогічна думка в Наддніпрянській Україні у XIX ст.
15. Історія університетів у Наддніпрянській Україні у XIX ст.
16. Антрополого-гуманістична педагогічна концепція К. Ушинського.
17. Педагогічний рух у європейських країнах у XIX ст. Учительські семінарії. Європейські університети у XIX ст.

18. Німецька педагогічна думка XIX ст. (Й. Гербарт, А. Дістервег та ін.).
19. Зарубіжна педагогічна думка на межі XIX – XX ст. Основні напрями реформаторської педагогіки.
20. Педагогічні ідеї “нового виховання” (Е. Демолен, Р. Кузіне, О. Декролі, А. Фер’єр та ін.). Упровадження “нових шкіл” у державах Європи та Америки.
21. Педагогічні ідеї “вільного виховання” (Л. Гурлітт, Г. Шаррельман, М. Монтессорі та ін.).
22. Експериментальна педагогіка (В. Лай, Е. Мейман, Е. Клапаред, А. Біне, Е. Торндайк, Р. Раск та ін.).
23. Педологія (С. Холл, У. Кілпатрик та ін.).
24. Прагматична педагогіка (Д. Дьюї, Е. Паркхерст, Г. Рагг та ін.).
25. Педагогічні ідеї “громадянського виховання” та “трудової школи” (Г. Кершенштейнер, Р. Зейдель та ін.).
26. Європейська соціальна педагогіка як модерний реформаторський рух (П. Наторп, П. Бергеман, О. Вільман, Й. Трюпер та ін.).
27. Освітні реформи у європейських країнах у першій половині XX ст. Освітнє законодавство у європейських державах у першій половині XX ст.
28. Основні педагогічні течії: педагогіка неотомізму; екзистенціалістська педагогіка; філософія освіти; соціологічна педагогіка; соціальна педагогіка.
29. Педагогічна думка у період визвольних змагань українського народу.
30. Феномен соціального виховання в Україні у 1920-х роках.
31. Педагогічна спадщина А. Макаренка та макаренкознавство.
32. Освіта в Україні в 1960 – 1980-х роках.
33. Сухомліністика.
34. Провідні тенденції розвитку освіти та педагогічної науки у незалежній Україні.

35. Основні тенденції розвитку педагогічної науки у другій половині XX – на початку XXI ст.
36. Філософія освіти та освітологія.
37. Екзистенціально-діалогічна традиція.
38. Педагогічна атропология.
39. Європейська “критична педагогіка”.
40. Постмодерністська педагогіка.
41. Джерелознавство як складова педагогічних досліджень.
42. Система педагогічних наук.
43. Основні категорії педагогіки.
44. Методологічні підходи в педагогіці: особистісний, діяльнісний, антропологічний, культурологічний, етнопедагогічний, компетентнісний, полісуб’єктний та інші.
45. Феномен освіти у різних педагогічних парадигмах (філософська-теологічна, соціалізаційна, інформаційна).
46. Основні категорії дидактики.
47. Закони і закономірності навчання. Провідні принципи навчання.
48. Теорії про формування змісту освіти. Основні компоненти змісту освіти.
49. Методи навчання.
50. Форми навчання.
51. Освітні технології. Класифікація освітніх технологій.
52. Технологія проблемного навчання.
53. Технологія програмованого навчання.
54. Дистанційна технологія навчання.
55. Поняття про педагогічну інноватику та педагогічні інновації.
56. Основні проблеми теорії виховання.

57. Виховання як педагогічна категорія.
58. Виховання як антропологічний феномен.
59. Виховання як суспільно-історичне явище.
60. Мета і зміст виховання.
61. Мета і зміст виховання в класичній педагогіці.
62. Мета і зміст виховання в новітніх педагогічних концепціях.
63. Закономірності виховання. Провідні принципи виховання.
64. Загальні методи виховання.
65. Форми організації виховного процесу. Засоби виховання.
66. Педагогічна аксіологія як науковий напрям.
67. Виховні цінності: термінальні, інструментальні. Виховні цінності: загальнолюдські, цивілізаційні, національні, соціальні, релігійні.
68. Особистісно-орієнтоване виховання: цілі і детермінанти.
69. Традиції і новації виховання у сучасній педагогічній практиці.

Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич: Коло, 2006. 326 с.
2. Загальна педагогіка: лекції / авт.-упоряд. Е. І. Федорчук, В. В. Федорчук. Кам'янець-Подільський: Вид. ПП Зволейко, 2007. 284 с.
3. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник / К. В. Аймедов. Київ: Слово, 2014. 348 с.
4. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки: навч. посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2020. 192 с.
5. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки: навч. посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2020. 364 с.
6. Зайченко І. В. Історія педагогіки: навч. посіб.: у 2 кн. Київ: Слово, 2010.

7. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
8. Історія педагогіки: навч. посіб.: у 2 ч. Умань: Сочінський М. М. вид., 2020.
9. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник. Київ: Знання, 2006. 477 с.
10. Марушкевич А. А., Спіцин Є. С. Педагогіка: підручник. Київ: Київський університет, 2019. 383 с.
11. Москаленко А. М. Історія вітчизняної педагогіки: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015. 303 с.
12. Педагогіка: навч. посіб. / уклад. І. В. Ковальчук. Чернівці: Рута, 2018. 427 с.
13. Педагогіка / за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків: Фоліо, 2015. 572 с.
14. Проніков О. К. Історія педагогіки: курс лекцій. Київ: Слово, 2015. 434 с.
15. Сбруєва А. А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навч. посіб. Суми: Мрія, 2015. 248 с.
16. Супрун М. О. Педагогіка: підручник для духовних і світських закладів освіти. Київ: КДА, 2018. 400 с.
17. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Академія, 2005. 560 с.

Допоміжна література

1. Антологія текстів з реформування освіти в Україні: програми, концепції, проекти (1991-2017): хрестоматія / упоряд. О. В. Сухомлинська та ін. Київ; Вінниця: Твори, 2019. 527 с.
2. Бех І. Д. Особистість у саяві духовності. Чернівці: Букрек, 2021. 243 с.
3. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне: методолого-теоретичний і практичний коментар, статті, виступи, рецензії. Полтава: Техсервіс, 2006. 568 с.
4. Бондар В. І. Дидактика: підручник. Київ: Либідь, 2005. 264 с.
5. Волкова Н. П. Історія українського шкільництва та педагогіки: навч. посібник. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2003. 60 с.
6. Волошин А. І. Коротка історія педагогіки для учительських семінарій. Ужгород, 1931. 86 с.
7. Ганаба С. О. Філософія дидактики: контексти, стратегії, практики: монографія. Київ: Університетська книга, 2014. 334 с.
8. Грицай Ю. О. Теорія навчання (дидактика): навч. посібник. Миколаїв: Іліон, 2007. 216 с.

9. Духовно-моральне виховання дітей в історії педагогіки та вітчизняної школи: монографія / І. Л. Сіданіч, О. П. Кислашко. Київ: Дорадо-Друк, 2012. 495 с.
10. Завгородня Т. К. Проблеми педагогіки: історія, сучасність, перспективи. Івано-Франківськ: б.в., 2008. 428 с.
11. Зайченко Н. І. Теоретичні основи духовного виховання в іспанській педагогіці на зламі століть XIX і XX: монографія. Київ: ФОП О.В. Ямчинський, 2021. 208 с.
12. Історія зарубіжної педагогіки: тексти для вивчення курсу; уклад. Н. І. Белкіна та ін. Ніжин: Вид. НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. 287 с.
13. Історія педагогіки: лекції та хрестоматія / авт.-упоряд. Е. І. Федорчук, В. В. Федорчук. Кам'янець-Подільський: Вид. ПП Зволейко, 2007. 320 с.
14. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / уклад. О. О. Любар. Київ: Знання, 2005. 767 с.
15. Малихін А. О. Історія педагогіки в схемах, таблицях, ілюстраціях: посібник. Харків: ПромАрт, 2019. 347 с.
16. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX - XX ст.): хрестоматія / упоряд. Л. Д. Березівська. Київ: Науковий світ, 2003. 418 с.
17. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: навч. посібник. Київ: Вікар, 2003. 335 с.
18. Окса М. М. Історія педагогіки України: навч.-метод. посібник. Мелітополь: 2001. 36 с.
19. Растригіна А., Іваненко Н. Педагогіка свободи в парадигмальному просторі сучасної освіти і виховання. Дніпро: Середня Т. К. вид, 2021. 497 с.
20. Синявська О. О. Історія освіти і науки в Україні: навч. посібник. Одеса: ОНУ, 2022.
21. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки: посібник. Київ: Смолоскип, 2011. 376 с.
22. Сірополко С. Історія освіти в Україні; ред. Ю. Вільчинський, Л. Масенко. Київ: Наукова думка, 2001. 912 с.
23. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ: АПН, 2003. 67 с.

24. Терентьєва Н. О. Розвиток університетської освіти в Україні: історія, сучасність, тенденції: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2015. 427 с.
25. Удод О. Українська історична дидактика: академічний дискурс: монографія. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2016. 213 с.
26. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн.: нав. посіб. / ред. О. В. Сухомлинська. Київ: Либідь, 2005.
27. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори. У двох томах. Київ: Рад. школа, 1983.
28. Федчишин Н. О. Гербартіанська педагогіка в німецькомовних країнах: теорія і практика: монографія. Ч. 1. Тернопіль, 2015. 625 с.
29. Філософія освіти: навч. посіб. /В. П. Андрущенко та ін. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. 341 с.
30. Цибулько О. С. Історико-педагогічні ідеї виховання духовності особистості в Україні у II половині XX – на початку XXI століття. Харків: Панов А. М., 2020. 323 с.
31. Чопик Ю., Стражнікова І. Зарубіжна реформаторська педагогіка в оцінках українських науковців другої половини XX – початку XXI століття. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 263 с.
32. Юркевич П. Д. Читання про виховання; пер. Ліліана Кудрик. Львів: Априорі, 2021. 219 с.
33. Янченко Т. В. Педологія в Україні та зарубіжжі: теорія і практика: монографія. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 447 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/>.
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. <http://www.mon.gov.ua/> – сайт Міністерства освіти та науки України.
4. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
5. <https://nlu.org.ua/> – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого.